

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА
ФРАНКА

Кафедра теорії та історії культури

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету _____ Рижак Л.В.

“ _____ ” _____ 2021 року

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія зарубіжної та української культури
(назва навчальної дисципліни)

**Кредитно-модульна система
організації навчального процесу**

2021 – 2022 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни “Історія зарубіжної та української культури ” для студентів усіх спеціальностей
2021 р.

Розробник: **Власевич Тетяна Вікторівна**, доцент, кандидат філософських наук
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теорії та історії культури

Протокол від “ ____ ” _____ 2021 року № ____

Завідувач кафедри теорії та історії культури

(підпис)

(Альчук М.П.)

(прізвище та ініціали)

“ ____ ” _____ 20__ року

Схвалено Вченою радою філософського факультету

Протокол від “ ____ ” _____ 2021 року № ____

Голова

(підпис)

_____ (Рижак Л.В)

(прізвище та ініціали)

“ ____ ” _____ 20__ року

1. Опис навчальної дисципліни
“Історія зарубіжної та української культури”

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 29 – «Міжнародні відносини» <hr/> (шифр, назва)	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність 293 – "Міжнародне право" <hr/> (шифр, назва)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	-й
		<i>Семестр</i>	
Загальна кількість годин – 90		2-й	-й
		<i>Лекції</i>	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,6	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	16 год.	год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		16 год.	год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		58 год.	год.
ІНДЗ:			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1:2

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: висвітлити основні аспекти розвитку світової та української культури від первісного суспільства до сучасної доби.

Завдання: розглянути основні поняття та терміни теорії культури; розкрити логіку, внутрішні закономірності та найважливіші особливості розвитку української та зарубіжної культури; висвітлити та проаналізувати основні етапи розвитку світової культури; охарактеризувати вузлові моменти та головні події розвитку української культури.

В результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати: основні поняття та терміни теорії культури; етапи розвитку культури та її історичні форми; характеристики розвитку світових культурних систем; вузлові моменти

та головні події розвитку української культури; механізми дії тенденцій історико-культурного процесу.

вміти: користуватися науковою літературою та виданнями, в яких висвітлюється культурно-історичний процес; досліджувати проблеми історії світової та української культури; логічно і послідовно викладати свої знання; вести діалог як засіб ставлення до культури та суспільства.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теорія культури

Тема 1. Поняття феномену культури.

Філософське визначення змісту та сутності культури. Аналіз головних підходів до визначення сутності культури: антропологічний, філософський, соціологічний, аксіологічний. Культура як спосіб буття людини, вища форма існування суспільства. Структура культури. Матеріальна і духовна культура. Функції культури. Культура як норма трансляції соціального досвіду. Культура як спосіб соціалізації особистості. Культура і суспільство, їх взаємопроникнення і взаємодія. Етнічна культура. Національна культура. Взаємозв'язок етнічного і національного в культурі. Проблема світової культури. Співвідношення національної і світової культури. Регіональна типологія світової культури. Єдність і різноманітність світової культури. Поняття культурної самобутності. Характерні риси східної культури. Особливості західної культури. Поняття культурного регіону. Взаємодія і взаємовплив культурних регіонів. Історична типологія культури.

Змістовний модуль 2. Історія зарубіжної культури

Тема 2. Форми існування прадавніх культур. Антична культура.

Актуальність і складність історії культури первісного суспільства. Періодизація історії первісного суспільства. Еволюція знарядь праці та поява нових типів житла первісної людини. Суспільний лад. Головні види занять: збиральництво, мисливство, рибальство. Приручення тварин. Особливості духовного розвитку первісного суспільства. Первісні форми релігійних вірувань. Походження первісного мистецтва та його особливості. Виникнення писемності. Формування системи практичних знань у галузі медицини, астрономії, математики. Значення первісної культури для подальшої культурної еволюції людства.

Культура давніх цивілізацій. Поняття “давні цивілізації”. Проблема первинності виникнення давніх цивілізацій, їх взаємозв'язку та впливу на формування і розвиток світової культури. Розвиток землеробства, ремесла і торгівлі. Винаходи. Перші правові кодекси. Теократія як форма правління. Особливості релігійних вірувань. Міфологія. Еволюція та поширення писемності. Зародження наукового знання. Основні наукові досягнення давніх цивілізацій. Художня культура.

Поняття “антична культура”. Взаємозв'язок античної культури з культурами Стародавнього Сходу. Специфічні риси античної культури. Культура Стародавньої Греції. Основні етапи розвитку давньогрецької культури. Давньогрецька релігійна міфологія. Література. Філософія. Давньогрецьке мистецтво. Культура Стародавнього Риму. Вплив давньогрецької культури на культуру Стародавнього Риму. Самобутність давньоримської культури. Римське право. Особливості релігійних вірувань. Наука і філософія. Розвиток давньоримської літератури. Давньоримське мистецтво.

Тема 3. Культура Середніх віків, епохи Ренесансу та Нового часу.

Культура західноєвропейського Середньовіччя. Соціокультурна ситуація в середньовічній Західній Європі. Християнська теологія і церква, їх роль у становленні та розвитку культури Середньовіччя. Багатовимірність середньовічної культури. Середньовічна філософія. Патристика і схоластика. Августин Блаженний, Боецій, Тома Аквінський. Західноєвропейська наука. Алхімія як феномен середньовічної культури. Література і мистецтво. Середньовічний епос. Лицарський роман. Куртуазний роман. Поезія трубадурів і менестрелів. Лірика вагантів. Сатиричний епос. Творчість жонглерів, шпільманів. Фабльо, шванки, сірвенти. Романський стиль. Готичний стиль, його філософські засади. Особливості середньовічного живопису, скульптури. Вітраж. Жанри середньовічного театру. Значення середньовічної культури у духовному розвитку людства.

Ренесанс як перехідна епоха від середньовічної культури до культури Нового часу. Проблема змісту поняття “Відродження”. Новий ідеал людини. Гуманізм. Італійський Ренесанс. Періодизація і загальна характеристика. Проторенесанс. Розвиток літератури. Творчість Данте Аліг’єрі. Поема “Божественна комедія”. Гуманістичні ідеї у творчості Ф. Петрарки та Дж. Боккаччо. Філіппо Брунелескі та Леон-Батіста Альберті – основоположники архітектурного стилю Раннього Ренесансу. Високе Відродження. М. Кузанський, Л. Валла, П. Помпонаці – виразники гуманістичних ідей у філософії. “Титанізм” Відродження. Творчість Сандро Боттічеллі, Леонардо да Вінчі, Мікеланджело Буанаротті, Рафаеля Санті. Пізнє Відродження. Криза ренесансної культури. Маньєризм. Творчість Тіціана, Б. Челліні, Т. Тассо. Північне Відродження: особливості та загальна характеристика. Й. Гутенберг: початок книгодрукування. Е. Роттердамський. Творчість У. Шекспіра, К. Марло, М. Сервантеса, Ф. Рабле. Соціальний утопізм Т. Мора. Гуманістичні тенденції в живописі: М. Дюрер, Г. Гольбейн Молодший, Л. Кранах Старший (Німеччина), Я. та Г. ван Ейк, Г. ван дер Гус, Л. Лейденський, П. Брейгель Старший, І. Босх, Я. Брейгель (Нідерланди), Ф. Клуе, Ж. Фуке (Франція), Ель-Греко (Іспанія).

Реформація як етап на шляху культурної еволюції людства. М. Лютер, Ж. Кальвін. Гуманізм і реформація. Наукова революція. Формування класичної науки. Особливості розвитку художньої культури XVII ст. Бароко як світоглядна система і мистецький стиль. Особливості класицизму XVII ст. Н. Буало. Реалістичні тенденції в європейському малярстві. Караваджизм. П. П. Рубенс, Рембрандт, Х. Рібера, Д. Веласкес, Ф. Гальс, Н. Пуссен, К. Лоррен, Ж. де Латур. Розвиток скульптури та архітектури. Д. Л. Берніні, Ф. Борроміні. Утвердження нових жанрових форм в літературі: Лопе де Вега, Кальдерон, Д. Мільтон, П. Корнель, Ж. Расін, Ж. Б. Мольєр. Театральне мистецтво.

Соціально-економічні умови розвитку західноєвропейської культури доби Просвітництва (XVIII ст.). Початок промислової революції. Розум і знання, освіта і моральне удосконалення суспільства – провідні ідеї Просвітництва. Енциклопедизм. Особливості філософії доби Просвітництва: раціоналізм, гуманістичні традиції Ренесансу; етична, естетична, культурологічна проблематика. Ставлення до релігії та церкви. Дж. Локк, Дж. Толанд, М. Ф. Вольтер, Д. Дідро, Ж. Л. Д’Аламбер, Ж. Ж. Руссо, Ш. Л. Монтеск’є, Ж. О. Ламетрі, П. А. Гольбах, Г. Е. Лесінг, Й. Г. Гете, Й. Ф. Міллер, Й. Г. Гердер. Ч. Баккарія. Особливості Просвітництва у різних країнах Європи. Мистецтво доби Просвітництва. Рококо.

Суспільно-історичні передумови формування культури XIX ст. Особливості художньої культури. Художні стилі і течії у мистецтві XIX ст.: класицизм (“академізм” і “новий класицизм”), ампір, романтизм, реалізм (“критичний реалізм”, “натуралізм”), модерн. Пошуки нових форм художньої творчості. Імпресіонізм і постімпресіонізм. Символізм як передчуття кризи культури XX ст. 13 Розквіт літератури та образотворчого мистецтва. Музична класика. Феномен Л. ван Бетховена. Особливості архітектури XIX ст. Еволюція театрального мистецтва.

Тема 4. Західноєвропейська культура XX – XXI ст.

Специфічні риси та загальні тенденції розвитку світової культури XX ст. Індустріалізація культури. Комерціалізація культури. Американізація культури. Феномен масової культури. Відкриття в галузі науки і техніки. Глобалізація культури. Модернізм як специфічний культурний феномен XX ст. Еволюція модернізму в художній культурі: експресіонізм, кубізм, футуризм, конструктивізм, імажинізм, абстракціонізм, дадаїзм, сюрреалізм, “концептуальне мистецтво”. Особливості літературних пошуків. Перегляд літературної форми. Дж. Джойс, Ф. Кафка, М. Пруст. Література втраченого покоління: Е. М. Ремарк, Е. Хемінгуей. Література антиутопій: О. Хакслі, Дж. Оруел. Нова соціально-політична, економічна і культурна ситуація у другій половині XX – початку XXI ст. Модернізм другої половини XX ст. Принципи мистецтва постмодернізму: відмова від художньої логіки, анти естетизм, усунення мистецтва, ерозія жанрів і стилів. Концептуалізм і його течії: боді-арт, ленд-арт, перфоменс, відеоарт. Нові форми художньої творчості. Архітектура, література, кіно, живопис, музика, телебачення доби постмодернізму. Феномен рок-культури. Контркультура. Молодіжні субкультури.

Змістовний модуль 3. Історія української культури

Тема 5. Витоки української культури.

Українська культура як складова і невід’ємна частина світової культури. Методологічні проблеми дослідження української національної культури, її сутнісні ознаки, характерні риси та особливості розвитку. Періодизація української культури. Проблема етногенезу українців у вітчизняній та зарубіжній історіографії. Міграційна та автохтонна теорії походження українського етносу. Історичні передумови формування українського етносу. Українська ментальність. Перші сліди перебування людини на території України. Пам’ятки культури доби палеоліту. Мізинська культура. Трипільська культура. Культура доби міді та доби бронзи. Кіммерійці. Залізний вік на Україні. Культурна спадщина скіфів. Племена сарматів та їх культура. Україна та велике переселення народів у II – IV ст. Племена готів на теренах Стародавньої України, їх матеріальна і духовна культура. Проблема генезису східнослов’янських племен. Держава Антів. Зарубинецька і Черняхівська культури як свідчення високої культури антської доби. Формування міжплемінних союзів у східних слов’ян. Побут та звичаї, релігійні вірування, усна народна творчість східних слов’ян. Походження етноніма “Русь”. Виникнення писемності у древніх русичів. „Велесова книга”.

Суспільно-економічні та історичні передумови виникнення держави у східних слов’ян – Київської Русі. Розвиток міст, торгівлі, ремесла, землеробства як умови формування киеворуської культури. Пам’ятки матеріальної культури у дохристиянський період. Героїчна міфологія і билинний епос, їх роль у формуванні давньоруської духовної ментальності. Запровадження християнства у Київській Русі, його вплив на духовну культуру. Взаємозв’язок давньоруської культури з культурою Візантії. Розвиток писемності, церковнослов’янської мови як літературної мови Київської Русі. Зародження філософських знань. Митрополит Іларіон. Головні ідеї праці “Слово про закон і благодать”. К. Туровський, К. Смолятич, Д. Заточник. Перекладна і паломницька література. Виникнення оригінальної киеворуської літератури: літописи, ізборники, поучення, житія. “Слово о полку Ігоревім” як шедевр світової літератури. Розвиток освіти і наукових знань. Народна мудрість. Гуманістичні ідеали усної народної творчості. Архітектура і образотворче мистецтво. Особливості давньоруського малярства. Ювелірне мистецтво. Музика. Історичне значення культури Київської Русі.

Галицько-Волинська Русь як культурна спадкоємиця Київської Русі. Духовна культура. Архітектура. Іконописні традиції. Мініатюра. Декоративне та ужиткове мистецтво. Галицько-Волинський літопис.

Тема 6. Духовна культура українського народу XIV – першої половини XVII ст. Українська культура епохи бароко.

Суспільно-історичні передумови розвитку української культури XIV – першої половини XVII ст. Формування українського етносу в умовах польсько-литовського панування. Початок козащини. Особливості релігійного життя. Берестейська церковна унія 1596 року, її причини та наслідки. Духовна культура українського народу: усна народна творчість, звичаї та обряди, освіта і наука. Олельковецький Ренесанс. Перекладна та літописна література. Зародження ідей гуманізму в українській культурі: Юрій Дрогобич, Павло Русин із Кросна, Лукаш з Нового М'яста. Архітектура. Малярство. Початок кириличного друкарства. Розвиток ідей Ренесансу та гуманізму в Україні. Освіта і наукові знання. Острозький культурно-освітній осередок. Братства та їх роль у розвитку української культури. Культурно-просвітницька діяльність братських шкіл. Київська колегія. Полемічна література: І. Вишенський, С. Зизаній, З. Копистенський, Г. і М. Смотрицькі, К. Т. Ставровецький. Христофор Філалет та його твір “Апокрисис”. Книгодрукування. Іван Федорів. Острозька Біблія 1581 р. Церковна та культурно-просвітницька діяльність Петра Могили. Особливості ренесансної архітектури на Україні: “Золотий вік” львівського архітектурного Ренесансу. Розвиток малярства: жовківська, чернігівська, новгород-сіверська малярські школи. Театральне мистецтво: скоморохи, народна драма, шкільна драма (П. Беринда), віршована драма (І. Волков). Музика. Розвиток пісенної творчості: історичні пісні, думи. Українська професійна музика.

Суспільно-політичні передумови розвитку української культури др.пол. XVII – XVIII ст. Національно-визвольна війна українського народу (1648–1654 рр.) під проводом Б. Хмельницького проти іноземних поневолювачів. Поширення демократичних ідей в українській культурі. Культура козацької держави. Козацьке бароко. Самобутні риси культури Запорізької Січі. Освіта. Релігійні вірування запорізьких козаків. Народні пісні та думи. Кобзарство. Хореографія та пісенна творчість. Музична культура і театральне мистецтво. Іван Мазепа та його доба в європейській художній культурі. Розвиток освіти і наукових знань в Україні. Києво-Могилянська академія – важливий осередок духовного життя українського народу. Філософська думка в Україні: Т. Прокопович, Г. Кониський, Т. Щербицький. Культурно-просвітницька діяльність Г. Сковороди. Література доби бароко: творча спадщина І. Величковського, К. Зінов'єва, І. Галятовського. Козацькі літописи Г. Граб'янки та С. Величка. Розвиток книгодрукування. Запровадження гражданського шрифту в книгодрукуванні. Театральне мистецтво, розвиток шкільної драми. Вертеп. Кріпацький театр. Особливості українського архітектурного бароко. Формування української національної архітектурної школи: І. Зарудний, І. Григорович-Барський, С. Ковнір. Архітектурні шедеври В. Растреллі в Україні. Розквіт дерев'яної архітектури. Скульптура. Й. Пінзель. Живопис: урізноманітнення жанрів. Жовківський культурний осередок: І. Шиманович, І. Руткович, Й. Кондзелевич, В. Петракович. Професійна музика. Музична освіта: М. Дилецький. Українська духовна класична музика. Творчість М. Березовського, А. Веделя, Д. Бортнянського.

Тема 7. Культура України кінця XVIII – початку XX ст.

Соціально-політичні та історичні передумови розвитку української культури. Поняття “національно-культурного відродження”. Аналіз різних точок зору: М. Грох, Р. Шпорлюк, І. Лисяк-Рудницький. Генеза та періодизація національно-культурного відродження.

Дворянський період відродження (1780–1840). Зародження української національної ідеї в середовищі дворянства. “Історія Русів” та її вплив на формування національної свідомості українців. Літературне відродження. І. Котляревський “Енеїда”. Формування української літературної мови. Харківський університет – головний осередок національного відродження. В. Каразін – архітектор відродження. Класицизм в

українському мистецтві. Архітектура. Живопис. Декоративне і ужиткове мистецтво. Український романтизм – важливий чинник національного відродження.

Народницький період національно-культурного відродження (1840–1880) та його особливості. Київські романтики та Кирило-Мефодіївське товариство. Т. Шевченко як виразник української національної ідеї та провідник відродження. М. Костомаров. “Книга буття українського народу”. Розвиток національної самосвідомості українців у 50-60-х роках. Громадівський рух. Значення творчості М. Драгоманова для розвитку визвольних ідей на Україні. Феномен українського театрального мистецтва: М. Кропивницький, М. Старицький, І. Карпенко-Карий, П. Саксаганський, М. Садовський. Український професійний театр у Галичині. Тенденції національного відродження в українській професійній музиці. М. Лисенко та його внесок у світову музичну культуру. Шевченкіана у творах українських композиторів. Розвиток хорового мистецтва. Реалізм в українському малярстві. Архітектура: ампір, еkleктизм, неокласицизм, віденське бароко.

Модерністський період національно-культурного відродження (1890–1914). Суспільно-політичні, економічні та духовні обставини формування модерністських тенденцій в українській культурі. Формування політичних партій та рухів на Сході та Заході України як провідників національно-культурного відродження. Національна ідея у творчій спадщині Ю. Бачинського та М. Міхновського.

Національно-культурне відродження у Галичині. Його періодизація та характерні особливості. Культурно-просвітницька діяльність “Руської трійці”: М. Шашкевич, І. Вагилевич, Я. Головацький.

Тема 8. Культура України ХХ ст. та сучасної доби.

Суспільно-історичні передумови розвитку української культури. Лютнева революція 1917 р. в Росії та спалах національно-політичного відродження в Україні. М. С. Грушевський і процеси державотворення в Україні. Центральна Рада та її універсали. Проголошення повної самостійності Української Народної Республіки. Тенденції розвитку та періодизація духовної культури України ХХ ст. Національно-культурний рух періоду Центральної Ради. Формування української національної школи. Створення української вищої школи. Заснування Української Академії Наук: В. Вернадський, Д. Багалій, А. Кримський, М. Туган-Барановський. Видавнича справа. Преса. Театр. Лесь Курбас – визначний діяч українського театрального мистецтва. Олександр Довженко – основоположник українського кіномистецтва. Пожвавлення літературного життя. Діяльність літературних об'єднань “Плуг”, “Гарт”, “ВАПЛІТЕ”, “Молодняк”. Театральне мистецтво і музична культура. Діяльність музичного товариства ім. Леонтовича. Архітектура і образотворче мистецтво. Репресивні акції сталінізму та їх трагічні наслідки для української культури. “Розстріляне відродження”. М. Хвильовий, М. Зеров, О. Довженко – речники української національної ідеї. Формування руху національного опору на ниві духовного життя. І. Дзюба “Інтернаціоналізм чи русифікація?”. Політична та культурно-просвітницька діяльність “шістдесятників”. Український культурний процес в еміграції.

Національно-культурне відродження в Україні у середині 80-х – на початку 90-х років та його особливості. Декларація про державний суверенітет України. Акт проголошення незалежності України. Їх значення у формуванні національної самосвідомості українців та розвитку духовної культури. Українська державність як необхідна передумова національно-культурного відродження. Перспективи розвитку української культури в ХХІ столітті.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	П	Ла б	Інд	ср		л	п	лаб	Ін д	с р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теорія культури												
Тема 1. Поняття феномену культури.		2	2			7						
Разом – зм. модуль 1		2	2			7						
Змістовий модуль 2. Історія зарубіжної культури												
Тема 2. Форми існування прадавніх культур. Антична культура.		2	2			8						
Тема 3. Культура Середніх віків, епохи Ренесансу та Нового часу.		2	2			7						
Тема 4. Західноєвропейська культура XX – XXI ст.		2	2			8						
Разом – зм. модуль 2		6	6			23						
Модуль 2												
Змістовий модуль 3. Історія української культури												
Тема 5. Витоки української культури.		2	2			7						
Тема 6. Духовна культура українського народу XIV – першої половини XVII ст. Українська культура епохи бароко.		2	2			7						
Тема 7. Культура України кінця XVIII – початку XX ст.		2	2			7						
Тема 8. Культура України XX ст. та сучасної доби.		2	2			7						
Разом – зм. модуль 3		8	8			28						
Усього годин		16	16			58						

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Культура як духовний і суспільний феномен.	2
2	Культура первісного суспільства та давніх цивілізацій. Античність як тип культури.	2
3	Європейська культура від Середньовіччя до поч. XX ст	2
4	Європейська культура XX – XXI ст.	2
5	Історичні передумови виникнення та джерела формування української культури.	2
6.	Українська культура епохи Ренесансу та Бароко.	2
7.	Національно-культурне відродження в Україні (кін. XVIII – поч. XX ст.).	2
8.	Культура України XX ст. та сучасної доби.	2
	Разом	16

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Зміст завдання	Кількість годин
1	Культура як духовний і суспільний феномен.	1) Як ви розумієте вислів: „Смисл культури у боротьбі вічності з часом”? 2) Навести конкретні приклади: матеріальних та духовних цінностей культури, її предметних та особистих форм. 3) Підготувати доповідь на тему: Культура етнографічних груп (субетносів) українського етносу (один на вибір)	7
2	Культура первісного суспільства та давніх цивілізацій. Античність як тип культури.	1) Есе-розмірковування на тему: « Захід є Захід, Схід є Схід, не зустрітись їм ніколи». 2) Підготувати доповідь на тему: «Гробниця Тутанхамона – „відкриття XX століття”». 3) Провести порівняльний культурологічний аналіз культури Стародавньої Греції та Стародавнього Риму.	8

3	Європейська культура від Середньовіччя до поч. XX ст	<p>1) Підготувати доповідь: Середньовічна алхімія – пошук філософського каменю та еліксиру життя.</p> <p>2) Як ви розумієте запропоновані Л. Маккаї поняття „нове небо”, „нова Земля” та „нова людина” Ренесансу?</p> <p>3) Есе-розмірковування на тему: “„Мислю, отже, існую”: домінантна роль розуму в новочасній культурі”</p> <p>4) Поясніть тезу: „Творчість – духовна суть епохи Ренесансу”.</p> <p>5) Порівняйте поняття теоцентризму й антропоцентризму на прикладі культури епох Середньовіччя та Ренесансу.</p>	7
4	Європейська культура XX – XXI ст.	<p>1) Есе-розмірковування на тему: „Людину можна убити, але перемогти її неможливо” (Хемінгуей).</p> <p>2) Наведіть приклади зрощення мистецтва і політики у XX ст..</p> <p>3) Запропонуйте свої методи подолання соціокультурної кризи.</p> <p>4) Прокоментуйте тезу: „Постмодернізм – грандіозний проект звільнення від влади Бога, розуму, часу”.</p>	8
5	Історичні передумови виникнення та джерела формування української культури.	<p>1) Зіставити характерні риси/ культурні пам’ятки, артефакти з конкретною культурою: скіфів, сарматів, кіммерійців, трипільців, жителів античних міст Пн. Причорномор’я тощо.</p> <p>2) Самостійне опрацювання уривків першоджерел зі запропонованої тематики: * Митрополит Іларіон «Слово про закон і благодать», * Мономах Володимир «Літопис Руський: Поучення».</p> <p>3) Доповідь-презентація на тему: “Дохристиянські язичницькі вірування – важливе джерело духовної культури українського народу”</p>	7

6.	Українська культура епохи Ренесансу та Бароко.	1) Зіставити та віднести певну персоналію з відповідним культурно-освітнім осередком. 2) Поміркуйте над зіставленням загальних характеристик культури європейського бароко та національних особливостей культури власне українського бароко (козацьке, мазепинське) 3) Чи можна говорити про епоху Просвітництва в українській культурі? Відповідь обґрунтуйте.	7
7.	Національно-культурне відродження в Україні (кін. XVIII – поч. XX ст.).	1) Порівняти особливості національно-культурного відродження в Галичині у контексті процесів відродження загальноукраїнської культури 2) Самостійне опрацювання першоджерел зі запропонованої тематики: * «Історія Русів», * «Книга буття українського народу». 3) Охарактеризуйте схеми національно-культурного відродження в Україні (М. Грох, Р. Шпорлюк, І. Лисяк-Рудницький).	7
8.	Культура України XX ст. та сучасної доби.	1) Зіставити та віднести відповідні культурні пам'ятки/ діячів до певних модерністичних стильових напрямів української культури. 2) Опрацювання уривків першоджерел зі запропонованої тематики: * Андрухович Юрій «Повернення літератури?», * Пахльовська Оксана «Українська культура у вимірі пост: посткомунізм, постмодернізм, поствандалізм».	7
	Разом		58

7. Методи контролю

Оцінювання якості знань студентів, в умовах організації навчального процесу за кредитно-модульною системою здійснюється шляхом поточного, модульного (проміжного), підсумкового (семестрового) контролю.

8. Розподіл балів, що присвоюється студентам

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Поточний контроль – це оцінювання знань студента під час семінарських занять, якості виконання домашніх завдань, самостійної роботи та активності студента на занятті.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- Виступ з основного питання.
- Усна наукова доповідь.
- Доповнення, запитання до виступаючого, рецензія на виступ.
- Участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- Аналіз джерельної і монографічної літератури.
- Письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи тощо).
- Реферат, есе (письмові роботи, оформлені відповідно до вимог).

Результати поточного контролю заносять до журналу обліку роботи академічної групи. Позитивна оцінка поточної успішності студента за відсутності пропущених і невідпрацьованих семінарських занять, позитивні оцінки за модульні роботи є підставою для зарахування заліку (якщо сума балів перевищує 51).

МОДУЛЬНИЙ (ПРОМІЖНИЙ) КОНТРОЛЬ

Контрольна робота, колоквиум або тестові завдання – 2 змістових модулі протягом семестру.

За кожен змістовий модуль – 10 балів.

За результатами семестру студент отримує підсумкову оцінку – до 50 балів, яка розраховується як накопичувальна оцінка за кожен із змістових модулів та сумарний бал поточного контролю. Загальна оцінка за курс визначається за формулою: 50 балів за поточний контроль (визначається як середнє арифметичне підсумкових оцінок за семестр) + 50 балів за залік (у вигляді письмової роботи).

Якщо за результатами модульно-рейтингового контролю студент отримав середнє арифметичне за підсумковий контроль менше, ніж 24 балів, то студент не допускається до заліку і вважається таким, що не виконав усі види робіт, які передбачаються навчальним планом з дисципліни «Історія зарубіжної та української культури»

Контрольні заходи модульного контролю з курсу «Історія зарубіжної та української культури» проводяться під час семінарських занять в академічній групі відповідно до розкладу занять.

Контрольні заходи модульного контролю проводяться у комбінованій формі: у вигляді тестування та письмових контрольних робіт. В окремих випадках можна застосовувати й інші форми модульного контролю: письмові завдання, усні колоквиуми та ін. Вид контрольного заходу та методика урахування складових модульного контролю при визначенні оцінки за МК розробляється викладачем і затверджується кафедрою.

До контрольного заходу відповідного модульного контролю студент допускається незалежно від результатів поточного контролю. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити індивідуальні завдання, реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

У разі відсутності студента на контрольному заході йому надається право на повторне складання в індивідуальному порядку.

ПІДСУМКОВИЙ (СЕМЕСТРОВИЙ) КОНТРОЛЬ

Позитивна оцінка поточної успішності (сумарного результату проміжної і модульної оцінки за семестр) за умови відсутності пропущених або невідпрацьованих семінарських занять є підставою допуску до підсумкової форми контролю.

З дисципліни «Історія зарубіжної та української культури» передбачена така форма звітності, як залік, який проводиться у кінці семестру. Протягом семестру студент може набрати до 50 балів. На заліку – 50 балів. Студент може отримати залік „автоматично” у разі достатньої кількості балів, набраної за семестр (більше 51 балу).

Оцінка ECTS	Оцінка в балах	За національною шкалою	
		Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку	Залік
A	90 – 100	5	Відмінно
B	81-89	4	Дуже добре
C	71-80		Добре
D	61-70	3	Задовільно
E	51-60		Достатньо

Питання проміжного (модульного контролю)

Тестові питання

- Хто ввів в науковий обіг термін культура?
а) Цицерон; б) С.Пуфендорф; в) Л.Уайт; г) І. Кант.
- Комплекс пірамід Хеопса, Хефрена, Мікерино знаходиться у:
а) Каїрі; б) Александрії; в) Карфагені; г) Гізі.
- Один з найдавніших кодексів законів, записаний клинописом на двометровій стелі.
а) «Закони Маат»; б) «Закони Ману»; в) «Повчання Ахікара»; г) «Закони Хаммурапі».
- Із запровадженням християнства літературною мовою на Русі стала:
а) глаголиця; б) церковнослов'янська мова; в) руни; г) «черти» і «рези».
- Класикою постмодерної літератури вважають творчість:
а) Ю. Андруховича; б) М. Скорика; в) В. Рябченка; г) О. Голосій.

Питання підсумкового контролю

- Розуміння поняття культури як суспільного та духовного феномену: еволюція поглядів та сучасні інтерпретації поняття. Структура та функції культури.
- Світова та національна культура, їх взаємодія.
- Етапи розвитку світової культури.
- Духовна та матеріальна культура первісного суспільства.
- Загальні закономірності виникнення давньосхідних цивілізацій.
- Основні досягнення культури Стародавньої Месопотамії.
- Культура Стародавнього Єгипту (релігія, наука, освіта, мистецтво).
- Значення античної культури для світової цивілізації.
- Культура Стародавньої Греції.
- Культура Стародавнього Риму.
- Християнство та його роль в культурі античності й середньовіччя.
- Розвиток освіти та науки європейського середньовіччя.
- Середньовічне мистецтво. Романський і готичний стилі.
- Особливості ренесансу як культурно-історичної епохи.
- Філософія і наука Відродження.
- Мистецтво та література Ренесансу.
- Реформація і її вплив на розвиток культури.
- Розвиток науки та мистецтва у XVII ст.
- Ідеологія Просвітництва.

20. Розвиток європейського мистецтва в епоху Просвітництва.
21. Характеристика художніх стилів XVII-XVIII ст.
22. Тенденції та особливості розвитку західноєвропейської культури XIX ст.
23. Художні течії XIX століття: романтизм, реалізм, натуралізм, імпресіонізм, символізм, еклектика.
24. Особливості розвитку культури в XX ст. Модернізм та його еволюція у художній культурі (від експресіонізму до концептуального мистецтва).
25. Культура в добу постмодернізму.
26. Етногенез (походження) українського народу, його матеріальної та духовної культури.
27. Праслов'янське населення України, його матеріальна і духовна культура.
28. Слов'янська доба в історії стародавньої України: від Держави Антів – до княжої Русі.
29. Специфіка та характерні риси дохристиянської культури Київської Русі.
30. Матеріальна та духовна культура Київської Русі (книжна культура, архітектура та образотворче мистецтво тощо).
31. Особливості та характеристика культури Галицько-Волинської Русі.
32. Український Ренесанс на ниві духовної культури, його особливості та періодизація.
33. Розвиток освіти та наукових знань в Україні.
34. Архітектура і образотворче мистецтво епохи Ренесансу.
35. Духовна культура Запорізької Січі та її самобутні риси.
36. Українське бароко в літературі, архітектурі та образотворчому мистецтві.
37. Генезис та періодизація національно-культурного відродження в Україні наприкінці XVIII – початку XX ст.
38. Дворянський період національно-культурного відродження.
39. Народницький період національно-культурного відродження. Суспільно-політична діяльність Кирило-Мефодіївського братства.
40. Модерністський період національно-культурного відродження, його характерні риси та ознаки.
41. Національно-культурне відродження у Галичині.
42. Періодизація української культури XX ст., головні тенденції її розвитку.
43. Здобутки української культури на шляху національного відродження (1917–1933 рр.).
44. “Розстріляне відродження” 20-30-х років і його трагічні наслідки для української культури.
45. Суспільно-політична та культурно-просвітницька діяльність шістдесятників.
46. Творчість діячів української культури в еміграції.
47. Перспективи розвитку української культури в XXI ст.

9. Методичне забезпечення

- Ліщинська О. Комплексна програма з курсу «Історія світової культури» для студентів філософського факультету (спеціальності «Культурологія») / О. Ліщинська. – Львів, 2014.
- Король Н.М. Комплексна програма з курсу „Історія української культури” для студентів філософського факультету (спеціальності „Культурологія”) / Н. Король. – Львів, 2014.
- Лекції з історії світової та вітчизняної культури: Навч. посібник. Вид. 2-ге, перероб. і доп. / За ред. А. В. Яртися, В. П. Мельника – Львів, 2005.
- Курс лекцій з української та зарубіжної культури: Навч. посібник / За ред. Л. Дещинського. – Львів, 1999.

10. Рекомендована література

Базова

- Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. Світова та українська культура: Навч. посіб. – Львів: Світ, 2004.
- Бичко А.К. Теорія та історія світової і вітчизняної культури: Курс лекцій. – К., 1992.
- Білик Б.І., Горбань Ю.А., Калакура Я.С. Історія української та зарубіжної культури. Навчальний посібник. — К.: Вища школа, Т-во "Знання", 1999.
- Вечірко Р. Українська та зарубіжна культура / Р. Вечірко. – К., 2003.
- Греченко В. Історія світової та української культури: Підруч / В. Греченко, І. Чорний, В. Кушнерук, В. Режко. - К.: Літера, 2000.
- Дещинський Л.Є. Історія української та зарубіжної культури. - Львів: Бескід Біт, 2008.
- Закович М.М. Культурологія: українська та зарубіжна культура. – Київ, Знання, 2007.
- Зотов В. Українська та зарубіжна культура. Словник культурологічних термінів / В. Зотов, А. Клімачова, В. Таран. - К.: Центр учбової літератури, 2009.
- Історія української культури: навч. посіб. / За ред. В.П. Мельника, М.В. Кашуби, А.В. Яртися. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012.
- Історія світової культури: Навч. посібник / Л.Т.Левчук, В.С.Гриценко, В.В.Єфименко, І.В.Лосєв.– К.: Либідь, 1994.
- Історія світової і вітчизняної культури. Курс лекцій. - Тернопіль, 2005.
- Історія української та зарубіжної культури.— С.М. Клапчук, В.Ф. Остафійчук, Ю.А. Горбань та ін.; За ред. С.М. Клапчука, В.Ф. Остафійчука. / Навч. посіб. 5-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2004.
- Корінний М. М., Шевченко В. Ф., Короткий енциклопедичний словник з культури. – К., 2003.
- Культурологія: українська та зарубіжна культура: Навч. посіб. / М.М.Закович, І.А.Зязюн, О.М.Семашко, Ж.О.Безвершук; За ред. М.М. Заковича. – К.: Знання, 2004.
- Культурологія: теорія та історія культури: Навч. посіб./ За ред І.І. Тюрменко. – Київ : Центр навчальної літератури, 2005.
- Курс лекцій з української та зарубіжної культури: Навч. посіб. / За ред. Л. Дещинського. – Львів, 1999.
- Лекції з історії світової та вітчизняної культури: Навч. посіб. Вид. 2-ге, перероб. і доп. / За ред. Яртися А. В., Мельника В. П. – Львів, 2005.
- Лобас В. Х. Українська і зарубіжна культура: Навч. посіб. для студентів вищих закладів освіти. – К., 2000.
- Лосєв І.В. Історія і теорія світової культури. Європейський контекст: Навч. посіб.– К.: Либідь, 1995.
- Полікарпов В.С. Лекції з історії світової культури. – Х.: Основа, 1995.
- Пустовит А. В. История европейской культуры: Учеб. пос. – К., 2004.
- Теорія та історія світової і вітчизняної культури: Підручник / Горбач Н., Гелей С., Росінська З. – Львів, 1992.
- Українська та зарубіжна культура / За ред. Є. Козири. – К., 2000.
- Українська та зарубіжна культура : навчальний посібник / за ред. М.М. Заковича. – К.: Знання, 2000.
- Українська і зарубіжна культура. Навчальний посібник / Під заг. ред. Заблоцької К.В. – Донецьк: "Східний видавничий дім", 2001.
- Шевнюк О. Українська та зарубіжна культура: Навч. посібник. - К.: Знання-Прес, 2002.

Допоміжна

- Антична культура: Довідник. – К., 1993.
Античность как тип культуры. – М., 1988.
Зелинский Ф. История античной культуры. – СПб., 1995.
Куманецкий К. История культуры Древней Греции и Рима. – М., 1990.
Брайчевський М. Ю. Утвердження християнства на Русі. – К., 1988.
Грушевський М. С. Хто такі українці і чого вони хочуть. – К., 1991. Крип'якевич І. П. Галицько-Волинське князівство. – К., 1989.
Київська Русь: культура, традиції. – К., 1982.
Синькевич О. Б. Культура Галицько-Волинської Русі. – Львів, 2000.
Лавріненко Ю. Розстріляне відродження. – Мюнхен, 1959.
Касьянов Г. В. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960–1980 рр. – К., 1995.
Шлемкевич М. Загублена українська людина. – К., 1992.
Павличко Д. Дискурс модернізму в українській літературі. – К., 1997.

Інформаційні ресурси

- Искусство Древнего Египта. CD [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bibliotekar.ru/1c-1/index.htm>.
Культура Средневековья: док. фильм [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.youtube.com/watch?v=Znqwa44dWyc>.
Северное Возрождение. Иллюстрации / Мегаэнциклопедия Кирилла и Мефодия [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.megabook.ru/Article.asp?aid=670809>.
Художественная культура Месопотамии. Д/ф. – 2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.youtube.com/watch?v=0nc7bukrbm8>.
Чарнецький С. Театр [Електронний ресурс]. / С. Чарнецький. – Режим доступу : <http://litopys.org.ua/krypcult/krcult50.htm>

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з навчальної роботи

“_____” _____ 2021 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія зарубіжної та української культури

Форма навчання	Курс	Семестр	Заг. обсяг (год.)	Всього аудитор. (год.)	у тому числі (год.):			Самостійна робота (год.)	Контрольні (модульні) роботи (шт.)	Розрахунково-графічні роботи (шт.)	Курсові проекти (роботи), (шт.)	Залік (сем.)	Екзамен (сем.)
					Лекції	Лабораторні	Практичні						
Денна	I	I	90	32	16		16	58	2			1	

Робоча програма складена на основі: ОПП

Робоча програма складена Власевич Тетяною Вікторівною, кандидатом філософських наук, доцентом кафедри теорії та історії культури (вчена ступінь, вчене звання, ім'я та ініціали автора (ів) програми)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри (циклової, предметної комісії)

Протокол № ____ від “ ” _____ 2021 р.

Завідувач кафедри теорії та історії культури _____ (Альчук М.П.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
“ ” _____ 2021 р.

Схвалено Вченою радою філософського факультету

Протокол № ____ від “ ” _____ 2021 р.

Голова _____ (Рижак Л.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
“ ” _____ 2021 р.

Самостійна робота студента:

(денна форма навчання)

Підготовка до семінарських занять, опрацювання теми та оригінальних текстів до теми, підготовка індивідуального завдання до теми.

1. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ПІДРУЧНИКІВ, МЕТОДИЧНИХ ТА ДИДАКТИЧНИХ МАТЕРІАЛІВ

1. Історія української культури : навч. посіб. / [В.П. Мельник, М.В. Кашуба, А.В. Яртись та ін.] ; за ред. проф. В.П. Мельника, проф. М.В. Кашуби, проф. А.В. Яртися. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – 482 с.
2. Лекції з історії світової та вітчизняної культури : Навч.посібник. – Вид. 2-ге, перероб. і доп./ За ред. проф. А. Яртися та проф. В. Мельника. – Львів : Світ, 2005. – 568 с. (електронний варіант).
3. Програма курсу (електронний варіант).
4. Плани семінарських занять (електронний варіант).
5. Питання до заліку (електронний варіант).

2. КРИТЕРІЇ УСПІШНОСТІ

Оцінка **“відмінно”** виставляється за повні, систематичні, логічно викладені знання.

Студент повинен розуміти суть філософської парадигми кожної історичної епохи, місце в ній конкретних представників філософської думки, коло їх ідей і суть їх внеску в розвиток філософії. Він повинен володіти категоріальним апаратом, навичками логічного доведення, мати власну позицію по суті поставлених питань.

Оцінка **“добре”** передбачає, що, в цілому володіючи матеріалом, студент допускає незначні неточності та окремі помилки, виклад недостатньо систематизований, розуміння суті понять та категорій не завжди чітке.

Оцінка **“задовільно”** виставляється студенту, який має суттєві недоліки у викладі навчального матеріалу, має прогалини у знаннях, потребує навідних питань і не може самостійно побудувати логіку відповіді. Разом з тим оцінка **“задовільно”** передбачає засвоєння вузлових питань, розуміння суті основних проблем курсу.

Оцінка **“незадовільно”** виставляється студенту, який не розуміє суті поставлених питань, не має знань основних проблем та понять курсу філософії, не орієнтується в змістові основних епох розвитку філософської думки.

3. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

- a. Письмові бліц-контрольні роботи на семінарах стосовно знання категоріального апарату теми.
- b. Заслуховування та обговорення усних відповідей студентів.
- c. Заслуховування та обговорення доповідей-презентацій.
- d. Написання есеїв та їх аналіз.

Автор _____
(підпис)

(Власевич Т.В.)
(прізвище та ініціали)